

VEDLEGG

Stortinget - Kommunal- og forvaltningskomiteen
Stortinget - Postboks1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
24/7528 - ODMY

Dato
22.11.2024

Dokument 8:22 S (2024–2025) Representantforslag om å stanse tvangsreturar av asylsøkjere inntil ulovleg intervju praksis er endra i tråd med Tilsynsrådet for tvangsreturar og Trandum utlendingsinternat sine råd

Jeg viser til oversendelse 19. november i år av representantforslag fra stortingsrepresentantene Lars Haltbrekken, Dag-Inge Ulstein, Tobias Drevland Lund, Une Bastholm og Birgit Oline Kjerstad om å stanse tvangsreturer av asylsøkere inntil ulovlig intervju praksis er endret i tråd med Tilsynsrådet for tvangsreturer og Trandum utlendingsinternat sine råd.

Til forslag nr. 1:

«Stortinget ber regjeringa stanse tvangsreturar av lengeverande asylsøkjere fra Etiopia og av andre utlendinger som har blitt eller er planlagt framstilte for utanlandske styresmakter for identitetsavklaring på Trandum utlendingsinternat, til praksisen med avhør utan advokat, politi eller tolk til stades er endra i tråd med Tilsynsrådet for tvangsreturar sine klare råd i brev til Politidirektoratet av 21. oktober 2024.»

Innledningsvis vil jeg påpeke at det ikke er riktig slik representantene legger til grunn, at *asylsøkere* fremstilles for intervju med hjemlandets myndigheter. Det ville i så fall være i strid med prinsippet om at en utlending ikke kan pålegges å medvirke til å avklare sin identitet på en måte som kan komme i konflikt med behovet for beskyttelse, jf. utlendingsloven § 83 annet ledd siste punktum.

Fremstilling for hjemlandets myndigheter skjer først etter at det foreligger et endelig avslag på en søknad om asyl. De som fremstilles har alle fått en grundig vurdering av sin sak av Utlendingsdirektoratet (UDI) og Utlendingsnemnda (UNE), eventuelt også av en

Postadresse
Postboks 8005 Dep
Kontoradresse
Gullhaug Torg 4A
0484 Oslo

Leveringsadresse
Varemottak
Akersgata 59
0180 Oslo

Telefon - sentralbord
22 24 90 90
Org.nr.: 972 417 831

Oda Eikeland Myrnes

norsk domstol, herunder av behovet de mener å ha for beskyttelse. Før utlendingene fremstilles for hjemlandets myndigheter er det således avklart at de ikke har behov for beskyttelse. De som fremstilles oppholder seg ulovlig i Norge og har verken overholdt fastsatt utreiseplikt, ei heller plikten til å skaffe seg reisedokument, som følger av henholdsvis utlendingsloven § 90 sjette ledd og syvende ledd tredje punktum.

Returarbeid er krevende. Det er mange utlendinger som ikke samarbeider om retur og heller ikke legger frem reisedokument. For at politiet skal kunne gjennomføre retur av de som ikke samarbeider, er det nødvendig å innhente aksept fra hjemlandets myndigheter om tilbaketakelse av utlendingen. Selv om politiet oversender identitetsopplysninger om vedkommende, er det ikke sjelden slik at myndigheten i det aktuelle landet har behov for å innhente flere opplysninger før det tas stilling til om de kan utstede reisedokument og ta vedkommende tilbake. I den forbindelse hender det at landet ønsker å gjennomføre en samtale med utlendingen. Formålet med samtalen er å få avklart om vedkommende er borger av landet.

Det følger av utlendingsloven § 83 annet ledd at en utlending har plikt til å medvirke til å avklare sin identitet. Det er i tredje ledd gitt hjemmel for å gi nærmere regler i forskrift om hva utlendinger kan pålegges å gjøre for å oppfylle plikten. Av utlendingsforskriften § 17-7 første ledd bokstav b følger at utlendingen som ledd i identitetsavklaringen kan pålegges å medvirke til at reisedokument innhentes eller utstedes, «herunder ved å la seg fremstille for aktuelle lands utenriksstasjon og gi de opplysninger som er nødvendige for å få utstedt reisedokument». Dersom utlendingen ikke gjør det som er nødvendig for å oppfylle plikten til å skaffe seg reisedokument, hjemler utlendingsloven § 106 første ledd bokstav e tvang i form av pågrep og internering med det formål å fremstille utlendingen for det aktuelle lands utenriksstasjon for å få utstedt reisedokument. I forarbeidene er formålet omtalt som det å få utlendingen fremstilt for det aktuelle lands «representasjon», jf. Ot.prp. nr. 75 (2006-2007) s. 448.

Politiets utlendingsenhet (PU) har redegjort for at fremstilling for samtale i praksis finner sted på utenriksstasjon (eller annen representasjon) i Norge eller annet europeisk land, i landet som vedkommende skal returneres til (for eksempel på flyplass der), på videolink/telefon fra utlendingsinternatet eller fra andre lokaler som disponeres av politiet i Norge. PU opplyser videre at stadig flere land er positive til å gjennomføre fremstillingen i form av et delegasjonsbesøk. Fremstillingen finner da sted i Norge, primært på utlendingsinternatet. Norsk politis rolle er da å legge til rette for at slike fremstillinger kan finne sted. Tilsvarende praksis er innført i andre europeiske land, og koordineres ofte av Det europeiske grense- og kystvaktbyrå (Frontex). Fremstilling på utlendingsinternatet har den fordel sammenlignet med fremstilling på en ordinær utenriksstasjon at norsk politi, i samråd med det aktuelle landet, kan sette gode rammer for gjennomføringen. Dette vil være vanskeligere ved fremstilling på utenriksstasjon. I tillegg slipper man transport av utlendingen til nærmeste representasjon, med påfølgende retur til Trandum.

Hvordan fremstillingen for det aktuelle landets representasjon skal gjennomføres er ikke regulert i norsk lovgiving. Fremstillingen er et ledd i informasjonsinnhenting til landet, slik at det kan behandle anmodningen fra norsk politi om tilbaketakelse, i tråd med folkerettslige prinsipper. Landet følger sine egne saksbehandlingsregler for å hente

inn den informasjonen de har behov for i den forvaltningssaken som utstedelse av id-dokument til egne borgere er.

Selv om selve gjennomføringen av fremstillingen for aktuelt lands representasjon ikke er regulert i norsk lov, opplyser Politiets utlendingsenhet om at det legges klare rammer og føringer for fremstillinger som finner sted på utlendingsinternatet. Blant annet legges det til rette for at norsk advokat og tolk kan delta under fremstillingen, forutsatt at dette aksepteres av delegasjonen. Ved fremstillinger av spesielt sårbare personer foretas en konkret vurdering av tilretteleggingsbehovet.

PU informerer om at de alltid ser returarbeidet i sammenheng med punkt 3.3. i uttransporteringsinstruksen, som representantene har vist til. Informasjon om tidligere asylsøknader deles aldri med det antatte hjemlandets myndigheter, og PU har heller ingen særskilt erfaring med at slike opplysninger blir etterspurt.

Stans av tvangsreturer av lengeværende utlendinger fra Etiopia eller av andre utlendinger som har blitt eller er planlagt fremstilt for utenlandske styresmakter for identitetsavklaring på Trandum utlendingsinternat, vil vanskeliggjøre og forsinke returarbeidet slik det er hjemlet og regulert i regelverket.

Jeg er kjent med at Tilsynsrådet for tvangsreturer og utlendingsinternatet har henvendt seg til Politidirektoratet om saken, og direktoratet har opplyst at de vil besvare henvendelsen innen kort tid.

Til forslag nr. 2:

«Stortinget ber regjeringa sikre at den ulovlege avhøyrspraksisen ved Trandum utlendingsinternat blir stansa til nødvendige endringar i lovverket som sikrar at politiet ikke gir fra seg jurisdiksjon til andre land i utledningsinternatet, er på plass, slik at Stortinget kan være trygge på at dei internerte sin grunnleggande rettstryggleik, som no manglar, igjen er ivaretatt.»

Jeg er ikke enig i at Norge gir fra seg suverenitet i de tilfellene der det blir gjennomført samtaler mellom den aktuelle utlendingen og det antatte hjemlandets representanter ved utlendingsinternatet. I de tilfellene et hjemland ser behov for å gjennomføre samtale med den aktuelle utlendingen, blir landet invitert til utlendingsinternatet av norsk politi med tillatelse til å innhente nødvendig og relevant informasjon for å vurdere utstedelse av pass og tilbaketaking. Dette skjer som ledd i vurderingene knyttet til landets folkerettslige forpliktelse til å ta imot egne borgere. Det er tale om en samtale mellom representanter fra myndighetene i et land som vedkommende vurderes å tilhøre og være pliktig å returnere, med det formål å avklare utlendingens identitet og få utstedt nødvendige reisedokumenter.

Jeg er for øvrig usikker på hva representantene sikter til med henvisningen til avhør, som normalt knyttes til politiets innhenting av opplysninger i forbindelse med en straffesak.

Det kan få uheldige konsekvenser dersom andre lands saksbehandling og vurdering av utstedelse av pass til og tilbaketakning av egne borgere skulle forsøkes regulert i norsk lovgiving, om dette i det hele tatt skulle være aktuelt å vurdere. En slik regulering vil potensielt forvanske returarbeidet med flere land, og enkelte land kan tenkes å nekte å vurdere tilbaketakning. Til sammenligning følger også norsk passutstedelse og ev. bistand til hjemreise norske regler, og det er vanskelig å se for seg at vi skulle tillate andre land å legge føringer for Norges saksbehandling, for eksempel i form av krav om å være til stede under eventuelle samtaler med norske borgere.

Med helsing

Emilie Mehl

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur